

PUKA VALD

PUKA VALLA ÜLDPLANEERING

ENTEC

PUKA VALD

PUKA VALLA ÜLDPLANEERING

VASTUVÕETUD: 1998

KEHTESTATUD: *22.07.99* 1998

Puka Valli planeering määrus nr. 17

23. AUGUST 1998

AS ENTEC Rävala pst. 8
10143 Tallinn Estonia
registrikood: 10449959

tel. + 37 2-6466 570
faks + 37 2-6466 522
e-mail: entec@entec.ee

EESSÕNA

Üldplaneering Puka vallas on vajalik saavutamaks parimat valla maa-, ning veealade kasutamist. Üldplaneering koostati lähtudes lähima 10-15 aasta perspektiivist.

Käesolev üldplaneering on valminud 1998 aastal. Kuna Puka vallal puudus seni üldplaneering, valmis esmalt üldplaneeringu lähteülesanne, mille eesmärgiks oli selgitada välja kitsaskohad ning valupunktid, mis vajasisid tähelepanu ning lahendamist planeeringu koostamise käigus.

Planeeringu koostamisse kaasati avalikkust planeeringu-päevade ja arengustrateegiat koostanud töörühmade vahendusel.

Planeeringu strateegia väljatöötamisega tegeles Puka vallas kolm töörühma ("Majandusvaldkonna töörühm", "Hariduse-, kultuuri- ja sotsiaalküsimuste töörühm" ning "Maa-, ehitus- ja kommunaalasjade töörühm"), kelle mõttetöö põhjal AS Entec koostas arengukava eskiisvariandi. See arutati omakorda läbi planeeringut koordineeriva töögrupiga ja kooskõlastati naaberomavalitsuste ja ametkondadega, misjärel jõutigi siin toodud lõpptulemuseni.

Töö koostaja tänab kõiki üldplaneeringu planeerimisettepaneku koostamises vahetult osalenuid: Puka vallavalitsuse töötajaid ja Puka valla elanikke, spetsialiste Valga Maavalitsusest, Valga Maavalitsuse Keskkonnaosakonnast, Valga Muinsuskaitseametist, Otepää Metskond-Looduspargist, Puka valla naaberomavalitsustest, samuti teisi planeeringu päevadest aktiivselt osavõtjaid ning kõiki kes jõu ja nõuga antud töö valmimisel abiks on olnud.

Tallinnas 23.08. 1998

Kaur Lass
AS ENTEC
arhitektuuri- ja planeerimisosakonna juhataja

SISUKORD

SISUKORD.....	1
SISSEJUHATUS	4
VALD TERVIKUNA	5
1.PUKA VALLA ASEND JA PLANEERITAVA ALA OLUKORRA KIRJELDUS.....	5
1.1 Asend	5
1.2 Rahvastik	5
1.3 Asustus.....	6
1.3.1 Keskused	7
1.3.2 Külad.....	9
1.4 Looduskeskkond	9
1.4.1 Maavarad.....	11
1.4.1.1 Kruus ja liiv	11
1.4.1.2 Turvas.....	13
1.4.1.3 Põhja ja pinnavesi.....	13
1.4.2 Kaitsealad	16
1.4.3 Rekreatsioonivõimalused	18
1.5 Sotsiaalne taust	19
1.5.1 Elanikkonna struktuur	19
1.5.2 Tööturg.....	19
1.5.3 Koolid, lasteaiad,	20
1.5.4 Meditsiiniline teenindus ja tervishoid.....	22
1.5.5 Vanurite hooldus	22
1.6. Kultuur	22
1.6.1 Raamatukogud	22
1.6.2 Sportimisvõimalused	22
1.6.3 Vabaõhuüritused	23
1.6.4 Ajaloo-, arheoloogia- ja arhitektuurimälestised.....	23
1.6.5 Kirik	23
1.6.6 Kalmistud	23
1.6.7 Seltsid, vallaelu kajastamine	23
1.7 Turvalisus ja politsei.....	24
1.7.1 Päästeteenistus	24
1.8 Teed ja kommunikatsioonid.....	24
1.8.1 Telefoniside.....	24
1.8.2 Sideteenused	25
1.8.3 Elektrivõrk	27
1.9 Elamu- ja kommunaalmajandus.....	27
1.9.1 Elamufond	27
1.9.2 Katlamajad	28
1.9.3 Veevärk, kanalisatsioon ja puhastusseadmed	28
1.9.4 Prügimajandus	29
1.10 Ettevõtlus	31
1.10.1 Teenindus ja kaubandus.....	31
1.10.2 Põllumajandus.....	31
1.10.3 Metsamajandus	32

1.11 Koostöö ja sõprussidemed	32
2. PUKA VALLA SWOT ANALÜÜS.....	33
3. PUKA VALLA ÕPILASTE SWOT ANALÜÜS	35
4. VISIOON PUKA VALLAST AASTAL 2015.....	37
5. KESKKONNA PIKAAJALISEST JA SÄÄSTLIKUST KASUTAMISEST	39
6. ARENGUSTRATEEGIA PÕHISUUNAD AASTANI 2015	40
6.1 Valla asend.....	40
6.2 Asustustihedus ja rahvaarv.....	40
6.2.1 Asulate omavahelised suhted	40
6.2.2 Rahvaarvu prognoos	41
6.3 Sotsiaalne infrastruktuur	41
6.3.1 Lasteaiad	41
6.3.2 Koolid.....	42
6.3.3 Sotsiaalhoolitus	42
6.3.4 Meditsiiniline teeninduse ja tervishoiu korraldus.....	43
6.4 Kultuur	44
6.4.1 Klubid, seltsid	44
6.4.2 Raamatukogud	44
6.4.3 Muuseum.....	45
6.4.4 Kirik, kalmistud	45
6.4.5 Ajaloo-, arheoloogia- ja arhitektuurimälestised.....	45
6.5 Rekreatsioon ja turism.....	46
6.5.1 Puhkealad	46
6.5.2 Turismi arendamise võimalused	46
6.6 Kommunikatsioonid, ühistransport ja teed.....	47
6.6.1 Teed ja liiklus.....	47
6.6.2 Telefoniside.....	48
6.6.3 Elektrivarustus	49
6.7 Elamuehitus ja kommunaalmajandus	49
6.7.1 Elamuehitus	49
6.7.2 Soojavarustus.....	50
6.7.3 Veevärk, kanalisatsioon ja puhastusseadmed	50
6.7.4 Jäätmemajandus	51
6.8 Ettevõtlus, tööstus, põllumajandus ja metsandus	51
6.8.1 Põllu ja metsamajandus	52
6.8.2 Teenindus ja kaubandus	53
6.8.3 Maavarade kasutamine.....	54
6.9 Suhted ja koostöö.....	54
7. MAA- JA VEEALADE KASUTUS PÕHIMÕTTED JA KEHTIVAD PIIRANGUD.....	55
7.1 Kehtivad piirangud	55
7.1.1 Riikliku kaitse all oleva mälestise kaitsevöönd	55
7.1.2 Looduskaitsealuse objekti piiranguvöönd	56
7.1.3 Veekaitsevööndid ja veekogu ehituskeelualad	56
7.1.4 Metsa kaitsekategooria	58
7.1.5 Maantee kaitsetsoon	59
7.1.6 Raudtee kaitsetsoon ja soovitatavad kujad.....	60
7.1.7 Kõrgepinge õhuliinide kaitsetsoon.....	60
7.1.8 Reoveepuhastite sanitaarkaitsetsoon	61
7.1.9 Prügimägede sanitaarkaitsetsoon	62

7.1.10 Kanalisatsiooni survetrass	62
7.1.11 Puurkaevude sanitaarkaitsetsoon.....	62
7.1.12 Farmide, tööstushoonete, ladude sanitaarkaitsetsoonid	62
7.1.13 Naftasaadustega seotud rajatiste sanitaarkaitsetsoonid	63
7.1.14 Tuleohutusnõuded	63
7.2 Maa reserveerimine	64
7.2.1 Elamuehitusotstarbel maade reserveerimine	65
7.2.2 Tööstus-, ettevõtlus- jt. otstarvetel maade reserveerimine	66
7.3 Säilitamisele kuuluvad alad	66
7.3.1 Kaitse all olevad alad	66
7.3.2 Väärtuslikud looduspiirkonnad ja kooslused.....	67
7.3.3 Tähelepanu vääriva kultuuri, maastiku (loodus) ja külamiljööga alad	67
7.4 Senise maakasutuse säilitavad alad (n.ö. "valged alad").....	68
7.4.1 Senise maakasutuse säilitavad maa-alad	68
8. EHITAMISE PRINTSIIBID HAJAASUSTUSES	69
8.1 Olemasoleva loodus- ja elukeskkonnaga arvestamine. Keskkonnast tulenevate ehituspiirangute rakendamine hajaasustuses.....	69
8.2 Tehnovõrgud.....	71
9.TIHEASUSTUSALAD JA NENDE KIRJELDUS.....	72
9.1 Keskasula	72
9.1.1 Arengu printsiibid	72
10 DETAILPLANEERINGUTE KOOSTAMISE SOOVITUSLIK JÄRJESTUS.....	75
10.1 Valla osaüldplaneeringu vajadus	75
10.2 Detailplaneeringute koostamise järjestus.....	75
11.KASUTATUD MATERJALID	76
LISAD	77

SISSEJUHATUS

Üldplaneering on vajalik saavutamaks parimat valla territooriumil olevate maa- ning veealade kasutamist ja see koostatakse lähtudes lähima 10 - 15 aasta perspektiivist. Üldplaneering tugineb valla tulevikuvisioonidele ning strateegiatele ja loob eeldused valla hoidmiseks soovitud arengu teel.

Üldplaneering tähendab eelkõige kokkuleppeid. Selle koostamise käigus üritatakse leida parim lahendus vastuoludele, mis eksisteerivad erinevate huvide esindajate vahel, näiteks riigi, valla üldsuse ja vallas olevate erinevate huvigruppide vahel. Vastuvõetud üldplaneering saab omakorda olema aluseks detailplaneeringute koostamisele tiheasustuses ja ehitus- ning maakorraldusele hajaasustuses. Üldplaneeringu aktuaalsuse säilitamiseks peab kehtivat üldplaneeringut perioodiliselt üle vaatama (näiteks iga 3 aasta järel) ja vastavalt elu käigule läbi uute detailplaneeringute või korduva üldplaneeringu protsessi muutma.

Töögrupp

Üldplaneeringu koostamisega tegeles töögrupp koosseisus:

Kaur Lass,	AS ENTEC arhitekt-planeerija, projekti juht
Valdeko Palginõmm	AS ENTEC -planeerija
Toomas Muru	AS ENTEC maastiku arhitekt
Heikki Kadaja	Puka Vallavalitsus, vallavanem

Lisaks kaasati vastavalt vajadusele teisi vallavalitsuse töötajaid, valla elanikke ja valla volikogu liikmeid ja vallavolikogu juures tegutsevaid komisjone.

VALD TERVIKUNA

1. PUKA VALLA ASEND JA PLANEERITAVA ALA OLUKORRA KIRJELDUS

Puka külanõukogu moodustati 1945.a. Kuigatsi vallas. 1954.a. liideti temaga Kuigatsi külanõukogu. 1966.a. liideti Puka külanõukoguga osa Palupera külanõukogust ning 1973.a. arvati Puka külanõukogu koosseisu Aakre külanõukogu. Puka vald loodi endise Puka külanõukogu piirides 13. veebruaril 1992.a.

1.1 Asend

Puka vald asub Valga maakonna põhjaosas. Puka valla pindala on 202,41 km². Oma pindalalt on vald keskmise suurusega vald Valgamaal. Valla põhjapiir on ühtlasi ka maakonna põhjapiiriks. Naabervaldadeks on põhjapool Rõngu vald Tartumaal, idapool-Palupera ja Pühajärve vald, lõunapool Sangaste, Öru ja Hummuli vald ning läänepool Helme ja Põdrala vald Valgamaal. Valla keskus asub Puka alevikus, Valgast 36km kaugusel. Suurematest teedest läbib valda Tartu- Valga raudtee ja Jõhvi-Tartu-Valga maantee.

1.2 Rahvastik

Rahvastiku andmed valla kohta on erinevates allikates erinevad. Nii näiteks erinevad aastaraamatutes "Valgamaa" (1994, 1995, 1996) ametlikud ja valdade poolt toodud rahvastiku arvud. Erinevad on rahvastiku arvud ka seisuga 01.10.1997. Ametliku statistika järgi elab vallas 2119 elanikku (Eesti valdade rahvastik. Valdade...,1998). Valla andmetel on see 2127elanikku (vaata tabel 2).

Tabel 1. Puka valla rahvaarv tolleaegsetes halduspiirides nõukogude-aegsete rahvaloenduste järgi.

	1959.a	1970.a.	1979.a.	1989.a.
Puka vald	3046			1979

Tabel 2. Rahvaarv Puka vallas aastatel 1994-1997

	01.01.1994	01.01.1995	01.01.1996	01.01.1997	01.01.1998
elanikke	2093	2084 2106*	2077 2115*	2119 2127*	2095

*valla andmed

Vallas elavast 2095 elanikust (01.01.1998) on mehi 1026 ja naisi 1069. Sünde 15, surmasid 38, loomulik iive -23.

Valla rahvastiku vähenemine toimus aastatel 1959-89. Aastatel 1989-94 oli vald üks kolmest vallast Valgamaal, kus rahvastiku arv vallas suurenes.

1.3 Asustus

Asustus Puka vallas on ebaühtlane ja koondunud eelkõige suuremate liiklusteede lähedusse (kaart: Puka vald. Asustus, lk. 8). Rahvastiku tihedus 10,5 inimest km².

Valla territoorium jaotub 18 külaks ja üheks alevikuks. Elanike arv külates ulatub 12st elanikust Prange külas kuni 795 elanikuni Puka alevikus (tabel 3).

Tabel 3. rahvaarv külade kaupa

Küla/alevik	01.01.1959	01.01.1989	01.01.1994	01.01.1997
Aakre	363	323	355	354
Kibena	137	60	58	60
Kolli	122	49	57	61
Komsi	81	90	88	83
Kuigatsi	229	117	133	123
Kähri	79	37	34	45
Meegaste	144	44	43	53
Palamuste	65	44	43	49
Pedaste	110	36	34	40
Plika	98	45	46	45
Prange	42	11	12	12
Puka alevik	750	772	811	795
Purtsi	92	28	38	58
Pühaste	171	84	75	69
Põru	92	28	38	33
Rebaste	164	86	90	97
Ruuna	78	39	48	53
Soontaga	162	54	55	59
Vaardi	67	32	35	30
	3046	1979	2093	2119

Valla asustus moodustab hierarhilise süsteemi (tabel 4.) Esmatasandi (ehk kohaliku) keskuse all mõeldakse mingi maa-asulate grupi keskust, mis teatud piirkonna elanikele esmaseks tõmbekohaks. Selles keskuses paiknevad tavaliselt vähemalt algkool, kauplus, sidejaoskond jt.

Teise tasandi keskuse all mõeldakse suuremat asulat, mis on enamasti tõmbekeskuseks mitme esmatasandi keskuse tagamaa elanikele. Seal paiknevad tavaliselt põhikool (vahel mitu) kauplus(t), sidejaoskond, enamasti ka ambulatoorium.

Kolmanda tasandi keskuseks loeme me suuremat asulat st piirkonnakeskust (kas linna/ alevit), mis on tõmbekeskuseks omakorda mitmele teise tasandi piirkonnale.

Tabel 4. Valla asustussüsteem

Aste	Keskus	Asula	Tagamaa elanike arv 01.01.97
I	Aakre		463
		Aakre	354
		Pedaste	40
		Pühaste	69
II	Puka		2352
I	Puka		1764
		Kibena	60
		Kolli	61
		Komsi	83
		Kuigatsi	123
		Kähri	45
		Meegaste	53
		Mägiste*	34
		Palamuste	49
		Plika	45
		Prange	12
		Puka	795
		Põru	33
		Rebaste	97
		Ruuna	53
		Soontaga	59
		Vaalu*	52
		Vaardi	30
		Ädu*	80
I	Keeni*		588
		Keeni*	433
		Kurevere*	78
		Mäeküla*	43
		Pringi*	34

* asuvad väljaspool valla piire

1.3.1 Keskused

Esmatasandi mõjupiirkondi on vallas kaks. Nende keskusteks on Aakre küla ja Puka alevik (vt. tabel 4). Need on valla kaks suuremat asulat, kuhu on koondunud üle poole elanikkonnast. Puka aleviku esmatasandi mõjupiirkonda kuuluvad ka kaks küla Sangaste vallast- Vaalu ja Ädu küla.

Puka alevik on omakorda tugevaks teise tasandi mõjupiirkonna keskuseks, tema mõjupiirkond ulatub üle valla piiride ja tema mõjupiirkonda kuulub Keeni esmatasandi mõjupiirkond Sangaste vallast. Olles küll tugev keskus ei hõlma ta Aakre esmatasandi mõjupiirkonda ja see kuulub Tartu maakonnas asuvasse Rõngu teise tasandi mõjupiirkonda.

Valga linn domineerib asustussüsteemis III-IV astme e. maakonna keskusena.

1.3.2 Külad

Suurem, üle 100 elanikuga küla, on vallas veel Kuigatsi küla. Väiksemad külad on Prange ja Põru küla vastavalt 12 ja 33 elanikuga.

Purtsi küla oma 58 elanikuga ei kuulu valla kummagi esmatasandi mõjupiirkonda vaid jääb esmatasandi mõjupiirkonda, mille keskus Pikasilla küla asub Põdrala vallas.

1.4 Looduskeskkond

Valla põhjaosa, Aakre ümbrus, on reljeefilt küllaltki vahelduv. Siin on ilusaid kupleid ja kühme. Aakrest Pikasilla poole madaldub maapind pikkamööda Võrtsjärve ja Väike-Emajõe suunas. Valla keskosas valitseb rohke põllumaa ning tiheda asustusega lainjas ja künklik maastik. Seda ala läbib Kuigatsi ürgorg. Valla idaosas, Meegaste ümbruses, on valitsevad väikekupid, mis iseloomustavad Otepää kõrgustiku äärealasid. Siin asuvad ka valla kõrgeimad mäed:

Tsiatrahvimägi	213m
Meegaste mägi	207m
Jaanimägi	198m

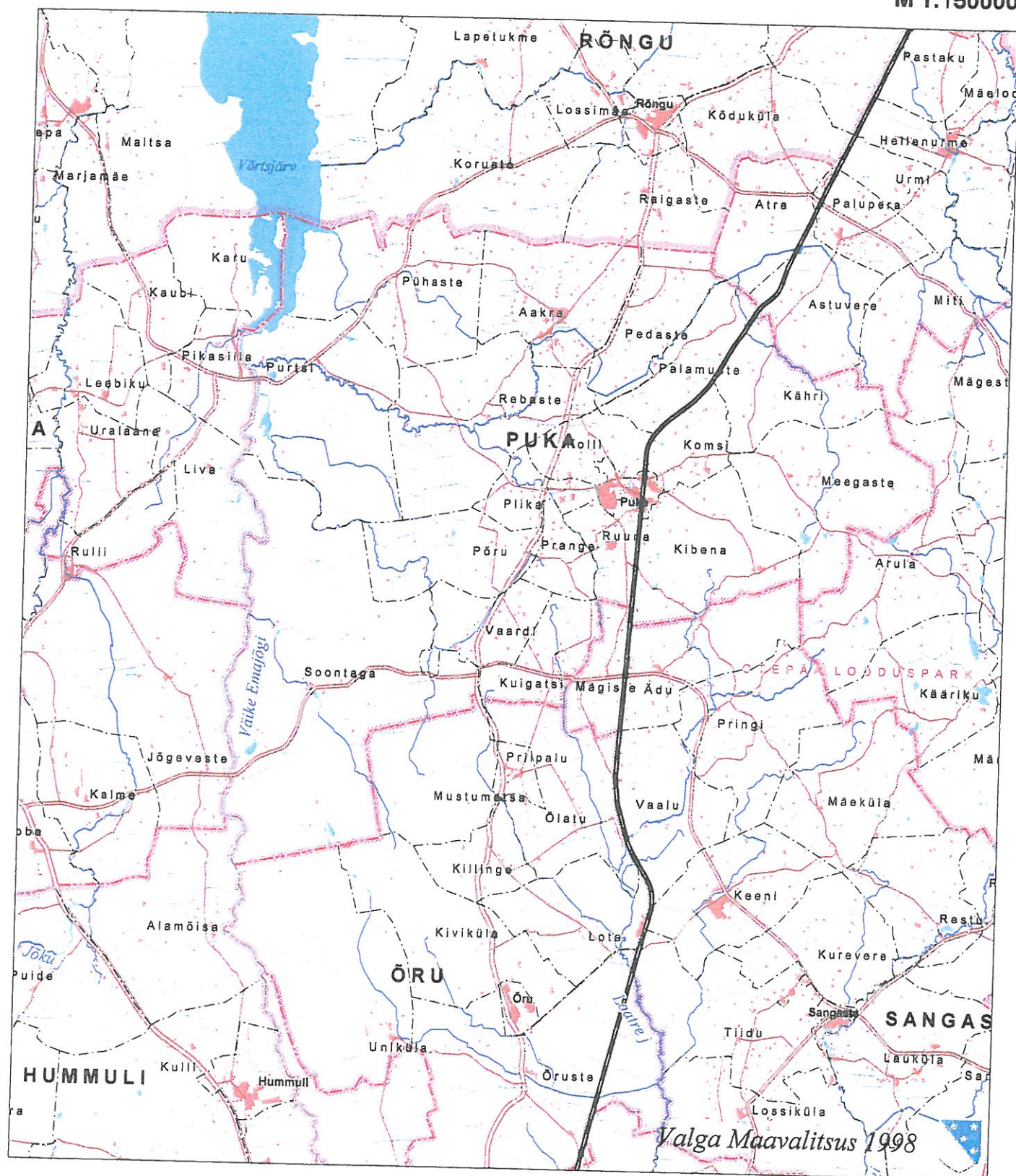
Lääneosa vallast ulatub V-Emajõe orundisse, milles on palju liivikuid. Orundi laius ulatub kümne kilomeetrini. Seda piirkonda katab valdavalt mets. Peamiselt nõmmemetsad (kaart: Puka vald. Maastik, lk. 10).

Aluspõhja moodustavad kesk ja ülemdevoni erineva tsementatsioonistmega liivakivid. Moreenkatte paksus on õige suur, mille tõttu aluspõhjapaljandid puuduvad.

Puka vald

Asustus

M 1:150000

Leppemärgid

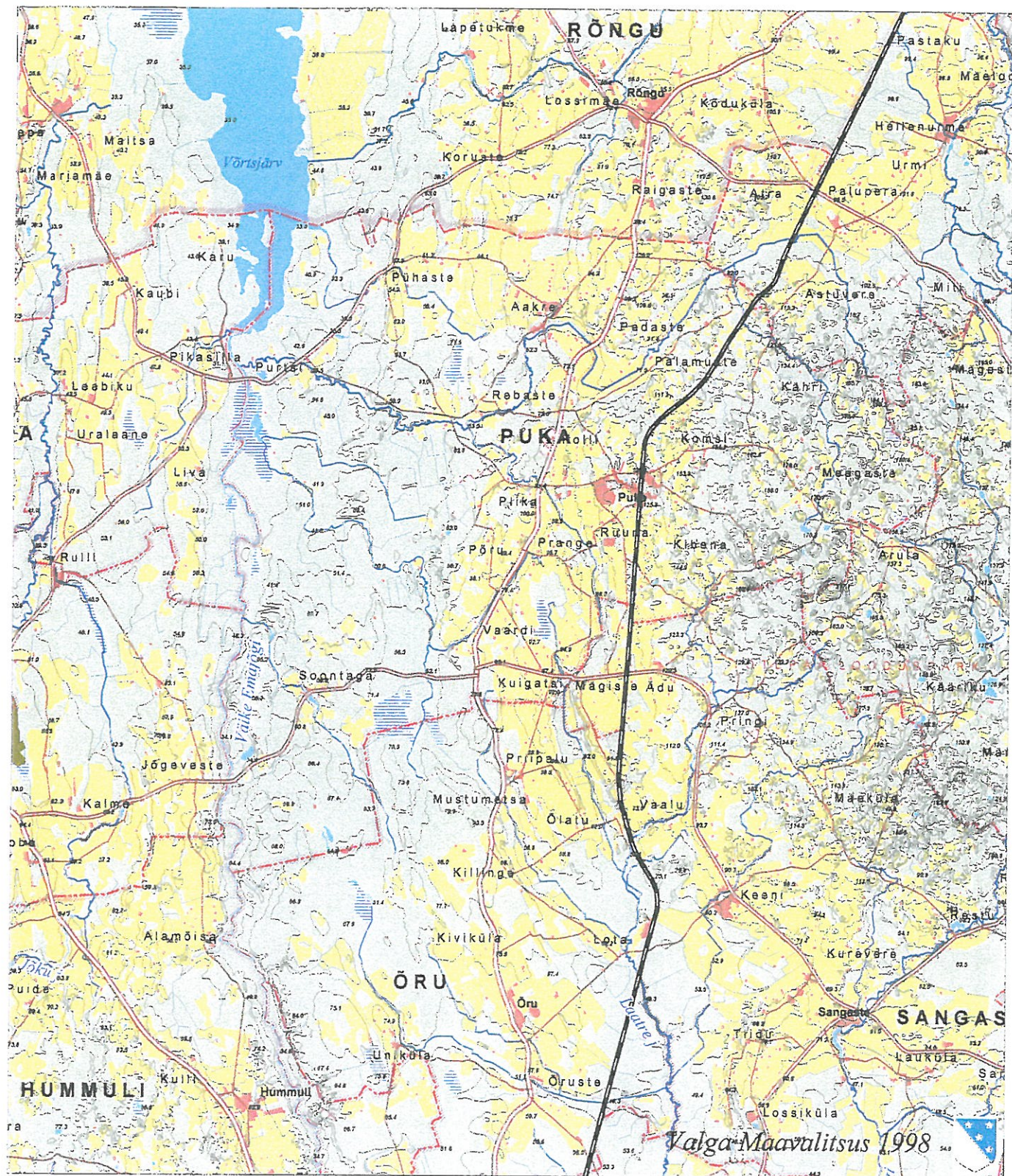
- Küla piir
- Asustus

Valga Maavalitsus 1998

Puka vald

Maastik

M 1:150000

Leppemärgid

Asustus

Mets

Põld

Soo, märgala

Turbaväli

Tehnoloogiline ala, karjäär

Jõgi

Järv

Kõrgusjoon

Kõrgusarv

82.6

Valga-Maavälitsus 1998

Pinnakate on seejuures väga kirju ning ühe kupli koosseisus võime sageli leida nii savi kui ka kruusa ja liiva.

1.4.1 Maavarad

Valla territooriumil esineb maavaradest, turvast, suurel hulgal liiva ja kruusa. Priipalu soos Kurejärvest kirdes on turba lamamiks järvemuda ja mergel, kuid nende varusid pole hinnatud (kaart: Puka vald. Maavarad, lk. 12).

1.4.1.1 Kruus ja liiv

Valla kruus-liiva varud on suured. Suurim maardla oma varude poolest vallas on Helmi-Aakre. Valla kruusa-liiva varud on toodud tabelis 5.

Kure kruusakarjäär on ammendatud ja vajab rekultiveerimist. Samuti on varud lõpukorral Oona karjääris. Koosa maardla kruusad on sobilikud teedehituseks ning -remondiks.

Teede ja tänavate liivatamiseks sobivad nii Vuti kui ka Kurejärve II maardla liivad. Heade omadustega on Vaardi maardla liivad ja sobivad kasutada külmakaitse ja drenikihtidena.

Tabel 5. Valla kruus-liiva varud.

Lainukoht		Varud ($\times 10^3 \text{ m}^3$)		
Maardla	Aine	Tarbevaru	Reservvaru	Prognoosid
Helmi-Aakre	kruus liiv	1569,7	41532,5	
Vuti	liiv	313,8		200
Oona	kruus, liiv	8		
Marga	liiv		573,7	
Härgoja	liiv		229,5	
Puka teeristi	liiv		205,2	
Põhu	kruus		683,4	
Vaardi	liiv		371,2	
Kurejärve I	kruus		365,4	2000
Kurejärve II	liiv	34,2		
Koosa	kruus	35	26,4	800
Kure	kruus	0		
Kompuse	liiv		1240,2	

Puka vald

Maavarad

M 1:150000

Leppemärgid

- Liivakarjäärid
- Kruusakarjäärid
- Liiva- ja kruusa kasutamata maardlad
- Savi maardlad
- Turba maardlad
- Sapropeli maardlad

Turbaväljad

Mitmesugusteks ehitismördideks, betoonisegude valmistamiseks jt sobivad Marga, Vuti ning Härgoja maardla liivad. Helmi-Aakre maardla kruusad ja liivad on rikastamata kasutatavad asfaltbetoonisegude valmistamiseks aga samuti hea materjal ehitustöödel nii mörtideks kui ka täiteks.

1.4.1.2 Turvas

Vallas levivad sügava turbalasundiga tugavasti pikliku kujuga madalsood. Suuremaks sooks vallas on Priipalu soo. Turbaliikidest on enam levinud keskmiselt ja hästi lagunenenud puu- ja pillirooturvas. Valla turbavarud on toodud tabelis 6.

Tabel 6. Valla turbavarud.

Leukoha nimi	Üldpindala/Maardla pindala	Varud $\times 10^6 t$	Kasutamine
Priipalu soo	2144/1120	4,042+0,34*	kütteturvas
Vennaru soo	408/291	0,64+0,38*	kütteturvas, alusturvas
Rebaste soo	148/32	0,12	kütteturvas

*aktiivne varu+pasiivne varu

Vallas on võimalik kaevandada erineva lagunemisastmega turbavarusid.

Vennaru soo on tekkinud järve soostumisel. Soos leidub mineraalsaari, mille pindala kokku on 9,6ha. Kultuuristatud on 106ha. Rebaste soo on soovitatav jätta looduslikku seisundisse tema halbade kuivendustingimuste tõttu.

1.4.1.3 Põhja ja pinnavesi

Põhjavesi esineb pinnakattes ja aluspõhjakeivimeis. Veerikkad on moreeni peal ja vahekihtidena paiknevad kruus ja liiv. Nõlvadel ja orgudes avaneb põhjavesi allikatena ja nendesse kohtadesse on tavaliselt moodustunud madalsood.

Valla territooriumil on kokku 11 suuremat järve. Veel on vallas 7 pais- või tehisjärve(kaart: Puka vald. Veestik, lk. 15). Järvede nimekiri ja andmed (Eesti järved, 1968; Mäemets, 1977; 1989) on toodud tabelis 7. Valla piiridesse jääb Võrtsjärve lõuna tipp, enamjaolt soostunud kallastega.

Järved on väikesed enamikus pindalaga alla 10 ha, madalad, suhteliselt väikese valgala ja nõrga veevahetusega. Enamus neist toituvad peamiselt allikatest.

Järvede kalastik on küllalt erinev ja muutlik. Paremates järvedes on sageli üle 10 kalaliigi (tabel 7). Mitmed madalamad järved jäävad karmimatel talvedel ummuksisse ja seepärast võib aegajalt muutuda nende kalastiku liigiline koosseis. Hukkuvad hapnikunõudlikumad liigid nagu siiad, kohad, latikad jt. Varasematel aastatel on järvedesse toodud mitmeid kalaliike: karpkala, hõbekokre, linaskit jt. Kadajärves esineb kaldavöötme faunas üsna haruldane pulklutikas (*Ranatra linearis*) (Mäemets, 1977).

Tabel 7. Valla järved

Järve Nr.	Järve nimi	Pindala (ha)	Sügav max (m)	Läbivool	Kalastik	Taimestik
995	Andresjärv	13,4	16	nõrk	6+	26
996	Purtsi veskijärv	3,2				
997	Põhtjärv	4,6	-	-	-	-
998	Põrja Põrijärv	16,4	-	-	-	-
1003	Põhu Mäda järv	0,9	-	-	-	-
1003-1	Põhu paisjärv	1,5	-	-	-	-
1004	Kure järv	3,4	-	-	+	9
1005	Päästjärv	8,5	5,5	tugev	6	15
1005-1	Pringi paisjärv	-	-	-	-	-
1157	Kadajärv	8,0	5,0	nõrk	11	37
1157-1	Soontaga paisjärv	-	-	-	-	-
1160	Rooni järv	5,0	17	pole	4+3	11
1160-1	Nauska järv	5,7	10	pole	4	3+
	Pärdu järv					
1044	Japsi järv	0,8				
	Villemanni veskijärv					
	Puka aleviku järv					-
	Lülle paisjärv	3,0	3,0	läbivool		
838	Võrtsjärv			läbivool	36	598

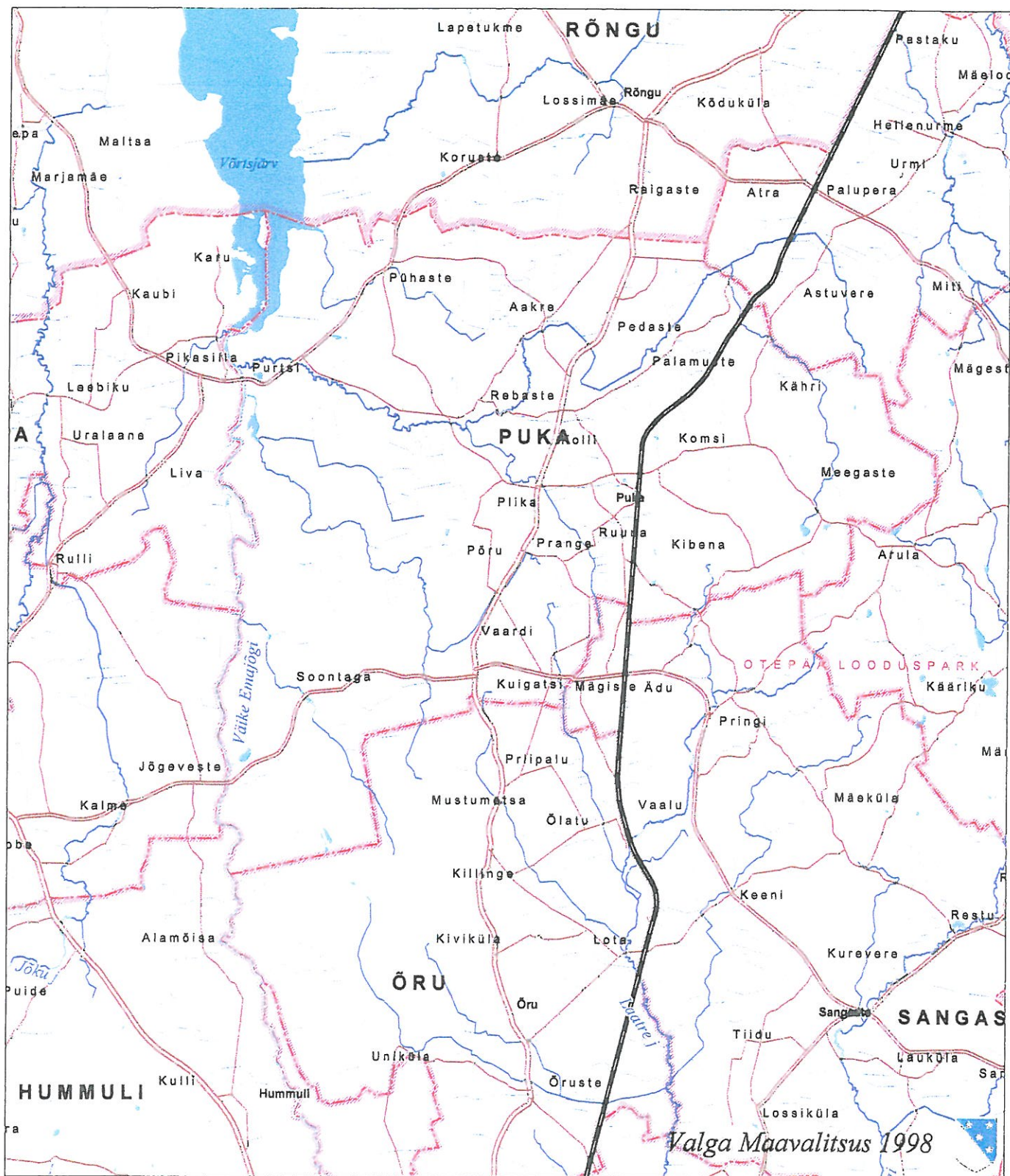
Taimestik järvedes on liigirikas esindatud keskmiselt 20 erineva liiga. Liigirikkaim on Kadajärv 37 liigiga. Haruldast punakat penikeelt esineb Päästjärves.

Valla vooluveestik koosneb 11 suuremast jõest ja ojast. Pikemalt valda läbivateks jõgedeks on Purtsi jõgi ja Väike Emajõgi. Viimane on ühtlasi valla läänepiiriks. Valla suuremad jõed ja nende andmed on toodud tabelis 8.

Puka vald

Veestik

M 1:150000

Leppemärgid

- Jõgi
- Oja, peakraav
- Järv

Tabel 8. Valla jõed ja ojad

Nimi	Kogupikkus km	Valgala km ²	Suubub
V Emajõgi	83	1380	Võrtsjärv
Andresejärve kraav	2	4,9	Võrtsjärv
Pühaste oja	8	20,6	Võrtsjärv
Koruste peakraav	4	6,6	Pühaste oja
Vennaru peakraav	3,5	4,8	Pühaste oja
Soontaga oja	10	16,8	V-Emajõgi
Sauniku oja	18	99,8	V-Emajõgi
Purtsi jõgi	28	107	V.-Emajõgi
Pästra oja	10	13,4	Purtsi jõgi
Puka oja	8	22,4	Purtsi jõgi
Aakre kanal	4,5	9,9	Purtsi jõgi
Niguri oja	6	12,3	Sauniku oja
Vaardi oja	5	7,8	Sauniku oja
Kuigatsi oja	9	18	Laatre jõgi
Lota oja	10	21,8	Laatre jõgi

1.4.2 Kaitsealad

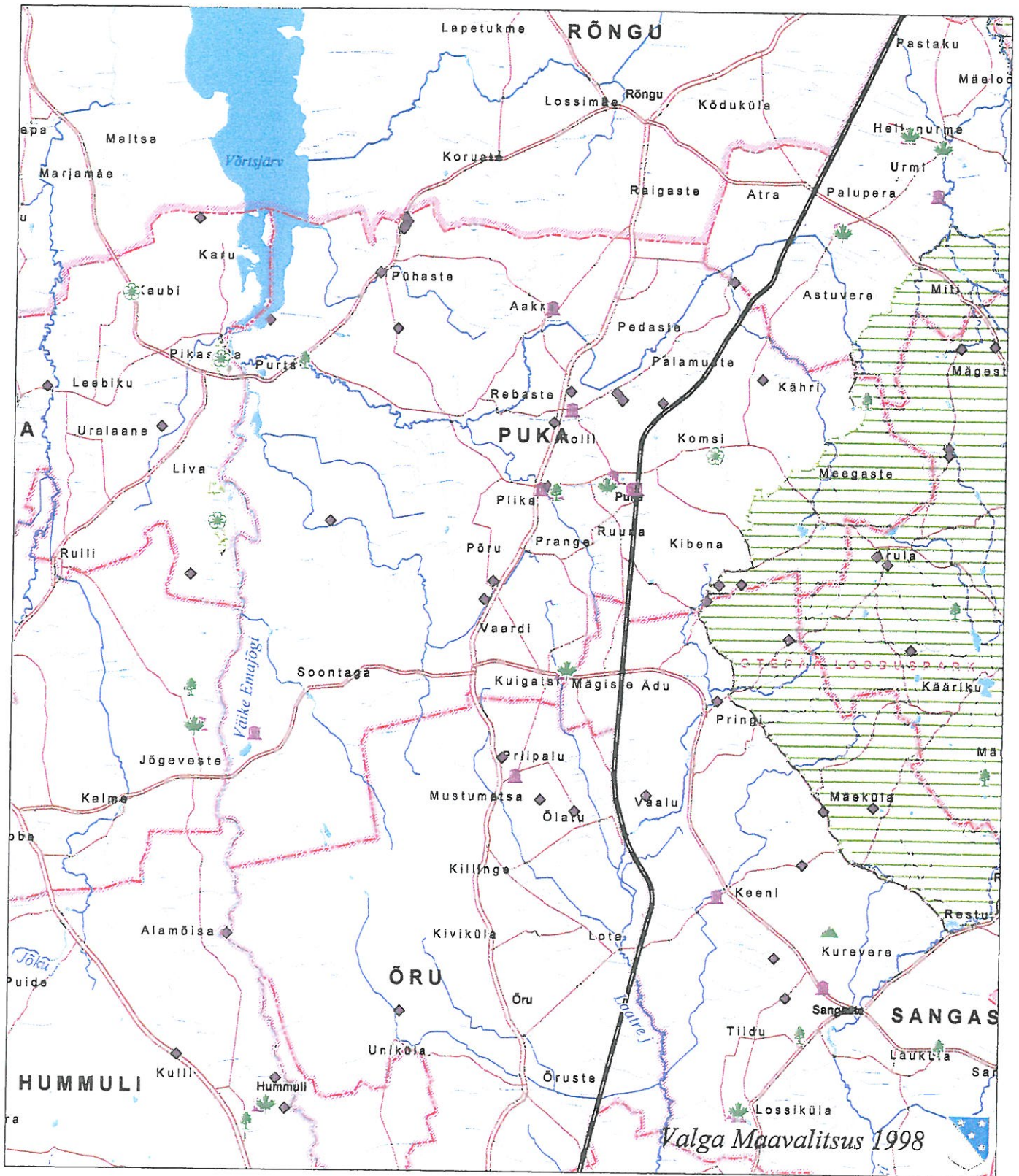
Kaitsealana ulatub valda Otepää maastikukaitseala lääne poolne osa. Loodud looduspargi- Otepää Looduspark-Metskonna eesmärgiks on rikkaliku taimestikuga ja loomastikuga alade, väärtuslike maastikuüksuste, maakultuuri, veekogude jt. säilitamine ja tutvustamine (kaart: Puka vald. Kaitsealused objektid, lk. 17).

Otepää looduspargi välispiir kulgeb mööda Restu-Pringi maantee teemaa kirdepiiri kuni Pringi-Kibena-Puka teeni ning edasi mööda selle teemaa idapiiri (kuni Sangaste ja Puka valla vahelise piirini ning edasi Puka vallas) kuni Meegaste teeristini. Edasi kulgeb piir mööda Kibena-Meegaste tee teemaa ida- ja lõunapiiri kuni Linnamäe teeristini ning edasi mööda Linnamäe-Komsi tee teemaa idapiiri kuni Liinamäe (9) talu põhjapiirini ja edasi mööda Liinamäe (9) talu põhjapiiri, Väike-Järve (41b) talu lõuna-, loode-, põhja- ja idapiiri ning Ütti Jaani (38) talu loodepiiri kuni Meegaste-Tsorro (Jaanimäe) teeni. Mööda Meegaste- Tsorro (Jaanimäe) teed kulgeb piir ida suunas kuni Perdu (34) taluni pöörava teeni, edasi mööda seda kirde, põhja ja loode suunas kuni Tsorro (32) talu läänepiirini ning seejärel mööda seda, Pallo talu edelapiiri (kuni Puka ja Palupera valla vahelise piirini ning edasi Palupera vallas).

Puka vald

Kaitsealused objektid

M 1:150000

Leppemärgid

- Looduskaitsealune park
- Kaitsealune puude rühm, puistu
- Kaitse all olevad üksikud puud
- Mägi
- Koobas
- Kivi

- Looduskaitseala
- Järv, järvestu
- Arhitektuurimälestis
- Arheoloogiamälestis

Looduspargi territoorium on tsoneeritud piiranguvööndiks ja sihtkaitsevööndiks ning metsad kuuluvad hoiu- või kaitsemetsade kategooriasse.

Valla territooriumile ulatuvad osaliselt kaks sihtkaitsevööndit, Arula ja Mäda järve sihtkaitsevöönd. Mõlemad sihtkaitsevööndid on majandatavad vööndid.

Valla kaks kaitstavat loodusobjekti on mõlemad puud. Üks neist, Jaanimäe mänd (PPK 484) Meegaste külas Tsorro (33) talu maal, jääb Otepää looduspargi piiridesse ja teine, samuti Jaanimäe mänd (PPV 19), asub Purtsi külas endise Pikassilla metskonna maadel.

Teised kaitsealad vallas on:

MK- 290	Puka põlispuudegrupp Puka alevikus	3,0ha
PAK- 400	Kuigatsi park Kuigatsi külas	2,0ha
PAK- 420	Puka park Puka alevikus	-
MK- 113	Komsi puistu Komsi külas	-

Vastavalt seadusele on kaitse all seni kaitsmata I kategooria looduskaitsealuste liikide kasvukohad ja pesapaigad nende avastamise hetkest. Avastamisteate saamisel saadab keskkonnaminister maaomanikule või –valdajale kaitsekohustuse teatise täita seaduses I kategooria kaitsealuse liigi kaitseks sätestatud nõudeid.

1.4.3 Rekreatsioonivõimalused

Puhkepiirkondadena on vallas potentsiaali kahel piirkonnal. Valla idaosa, mis jääb Otepää kõrgutiku lääneossa. Hetkel on see ala veel suhteliselt vähe külastatav, põhjuseks on asjaolu, et järved on siin väiksemad ja enam küngaste ja metsade vahele peitunud. Kaugeltki mitte kõigile nende hulgast pole hõlpus sõiduautoga juurde pääseda. Maastikuliselt kohtame siin aga tüüpilist kungasmaastikele omaseid iseärasusi, mis ei jää alla Otepää tuntumatele puhkepiirkondadele. Ainuke valla turismitalu on tekkinud just siia.

Teiseks tuntumaks puhkepiirkonnaks on V-Emajõe äärne maastik. Siinse ala kohta on tehtud varasematel aastatel Väike-Emajõe alamjooksu puhkeala planeerimisprojekt.

1.5 Sotsiaalne taust

1.5.1 Elanikkonna struktuur

Vanusestruktuur vallas jaotub tööeas nooremate (0-15), tööealiste (16-56/61) ja pensioniealiste (57/62+) vahel järgmiselt, vaata tabel 9. Nii nagu enamuses naabervaldades on valla rahvastik vananev ja peaaegu üks neljandik valla elanikest on pensioniealised.

Tabel 9. Vanusestruktuur vallas

	0-15		16-56/61		57/62+	
		%		%		%
elanikke	496	23,7	1077	51,4	522	24,9

1.5.2 Tööturg

Hetkel on vallas töötavaid elanikke 603 nendest 362 meest ja 241 naist. Lisaks neile on tööga hõivatud 29 tööeas vanemat meest ja 59 tööeas vanemat naist. Töötuid abiraha saajaid on vallas 45 inimest ja abiraha ei saa 62 töötut.

Valla suuremaks tööandjaks on vallavalitsus oma allasutuste kaudu. Enim töökohti -93 inimesele, annab siin haridusvaldkond. Eelarvelised asutused annavad kokku tööd ligikaudu ühele kolmandikule töötajatest. Valla suuremad tööandjad on toodud tabelis 10.

Tabel 10 . Suuremad tööandjad vallas

Ettevõtte	Töötajate arv
Puka Vallavalitsus ja allasutused	132
AS Valga Gomab Mööbel Puka tsehh	60
Aakre Metskond	40
AS JumeK	30
AS Setaria	25
Valga TREV	20
AS Kiilung	20
Puka PT	10
AS UPF	10
AS AKO	10
OU Loosu	10

Teiseks suuremaks valdkonnaks kus inimesed tööd saavad on puidutööstus. Põllumajanduses töötab 8...10% töötajatest. Kaubanduses ja toitlustamises ning teeninduses töötab vastavalt 5% ja 3...4% töötajatest.

Töökohtade vähenemine maal on viinud pendelrände võrreldes nõukogude perioodiga vastupidiseks. Peamisteks põhjuseks on vähesed töö leidmise võimalused kodukohas. Noorte (kuni 34-aastased) jaoks on võrreldes teiste vanuserühmadega olulisemad pendelrände põhjused ka madalamad palgad ja vähesed arengu-võimalused kodukohas.

Mida kõrgema haridusega on inimesed, seda raskemaks peetakse kohapeal sobiva töö leidmise võimalusi. Nende jaoks on pendelränne parim kompromiss, sest enamus kõrgharidusega inimesi ei soovi siiski elukohta vahetada.

Bussi- ja rongiliiklus Valga suunal toimub selliselt, et ei võimalda sellel suunal tööl käimist.

1.5.3 Koolid, lasteaiad,

Valla territooriumil töötab kolm kooli ja kaks lasteaeda (kaart: Puka vald. Sotsiaalobjektid, lk. 21). Suuremaks kooliks vallas on Puka keskkool, kus õpib 230 õpilast ja töötab 30 õpetajat. Aakres asub Lasteaed-alkkool, kus õpib 69 õpilast ja töötab 11 õpetajat. Valla kooli tulevate laste prognoos on esitatud tabelis 11.

Kuigatsi mõisahoones asub Kuigatsi Kooli, kus õpib 65 vaimsete puuetega last ja töötab 21 õpetajat.

Tabel 11. Puka valla õpilaste prognoos aastateks 1988-2000

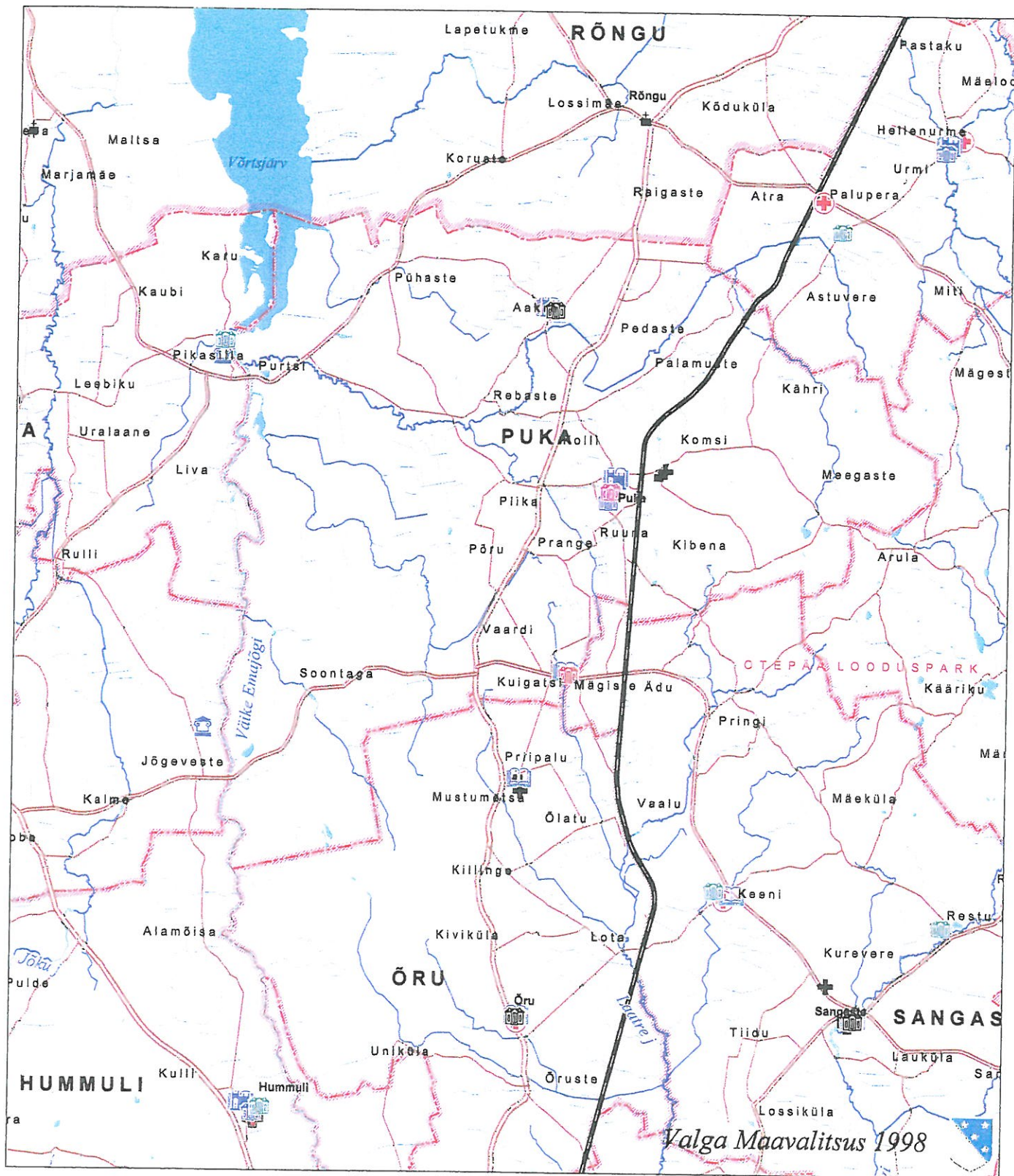
Õppeaasta	Tulevad kooli
1998	45
1999	31
2000	25
2001	27
2002	12
2003	21
2004	16

Puka Lastepäevakodus töötab kaks rühma 40 lapsega ja 6 kasvatajaga ning Aakre Lasteaed-Algkoolis on 24 last ja 2 põhi-kohaga kasvatajat.

Puka vald

Sotsiaalobjektid

M 1:150000

Leppemärgid

Gümnaasium, keskkool

Põhikool

Kutse-, internaat-, muusikakool

Lasteaed-alkkool

Lastepäevakodu

Muuseum

Kultuuri- või rahvamaja

Raamatukogu

Kirik

Kalmistu

Haigla

Polikliinik, perearstikeskus

Velskripunkt

Hooldekodu

1.5.4 Meditsiiniline teenindus ja tervishoid

Arstiabi Puka vallas on kättesaadav esmatasandi tasemel Pukas perearstikeskuses ja Aakre velskripunktis (kaart: Puka vald. Sotsiaalobjektid lk. 21). Vallas töötab üks erahambaarst.

Puka alevikus on apteek.

1.5.5 Vanurite hooldus

Oma hooldekodu vallal puudub. Lähimad hooldekodud vallale on Palupera valla Hellenurme hooldekodu ja Tõlliste valla Paju eri-hooldekodu.

Valla sotsiaalametis on tööl kaks töötajat. Heategevustööga on alustanud Puka Naisselts.

1.6. Kultuur

Vallas töötab kaks kultuurimaja (kaart: Puka vald. Sotsiaalobjektid lk. 21). Pukas asuvas kultuurimajas tegutsevad segakoor, ansamblid ja *memmede* tantsurühm. Aakre kultuurimajas tegutsevad külakapell ja näitering.

Purtsi külas töötab E. Maasiku eramuuseum.

1.6.1 Raamatukogud

Puka vallas töötab hetkel 4 raamatukogu (kaart: Puka vald. Sotsiaalobjektid lk. 21).

Aakre Külaraamatukogu, mille fondi suurus on üle 6200 ühiku ja üle 200 alalise lugeja. Puka Raamatukogu, mille fondi suuruseks on üle 6300 ühiku ja 200...250 alalise lugeja. Kuigatsi Külaraamatukogu, mille fondi suuruseks on üle 10400 ühiku ja 200...220 lugeja. Lisaks neile on oma raamatukogu Puka Keskkoolil.

1.6.2 Sportimisvõimalused

Spordirajatistest on valla kasutada Puka Keskkooli võimla. AS Salvo puhkebaas ja AS Walko puhkebaas.

1.6.3 Vabaõhuüritused

Vald osaleb Võrtsjärve mängudel, mida korraldavad kordamööda Võrtsjärve äärsed vallad. Võrtsjärve talimängud korraldas sel aastal Puka vald.

Korraldatakse valla päevi. *Kauno*

Vabaõhuürituste korraldamise kohtadeks on olnud vallas Vooremägi ja Kivivare linnamäed.

1.6.4 Ajaloo-, arheoloogia- ja arhitektuurimälestised

Puka valla kolm linnamäge on andnud kolm tähte valla vapile. Need muinasaegsed linnamäed on Kuigatsi linnamägi, Kivivare linnamägi ja Vooremägi. Varasemast ajast on säilinud hulganisti kivist kalmmeid Pühaste küla ümbruses ja hilisemast ajast maa-aluseid kalmistuid Rebaste, Kähri ja Puka lähistel

Mõlemad ohvriallikad pärinevad II aastatuhandest.

Kultuuriministeeriumi määrusega on kaitse alla võetud kõik II maailmasõjas hukkunute ühiskalmud.

Muinsuskaitsealuste objektide nimekiri on toodud lisas 1.

1.6.5 Kirik

Valla territooriumil asub üks kirik. Vallas tegutseb Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Puka vabakogudus.

1.6.6 Kalmistud

Valla ainuke kalmistu asub Komsil.

1.6.7 Seltsid, vallaelu kajastamine

Seltsidest on loodud Puka Naisselts, Puka Pensionäride Liit ja Puka Spordiklubi. Tegev on Puka Aiandus- ja mesindusselts asukohaga Pukas. Seltsil on oma maja.

Jahimehed on jagunenud kolme ühenduse vahel Puka Jahiseltsi, Aakre Jahiseltsi ja Puka Jahiühingu vahel.

Valla elu kajastab piirkondlik ajaleht *Otepää Teataja*, mille väljaandmisel osaletakse koos Pühajärve ja Palupera vallaga ning Otepää linnaga.

1.7 Turvalisus ja politsei

Vald moodustab koos Otepää linnaga, ^{Palupera} Puka vallaga ja Pühajärve vallaga Otepää Regiooni, mida teenindab Valga Politseiprefektuuri Otepää Politseijaoskond. Jaoskonna keskus asub Otepää linnas. Valda teenindab Otepää Politseijaoskonna Puka konstaabel

1.7.1 Päästeteenistus

Valda teenindab Valga Tuletõrje- ja Päästeamet keskusega Valgas. Kohapeal on päästekomando kahe autoga Pukas. Toimib ööpäevane valve.

1.8 Teed ja kommunikatsioonid.

Valda läbib Jõhvi-Tartu-Valga põhimaantee. Valla põhjaosa läbib Viljandi-Rõngu tugitee ja valla lõunaosa Võru-Kuigatsi-Tõrva tugitee (kaart: Puka vald. Teed, lk. 26).

Valla teede pikkus, mida vald hooldab, on 69,1km, sellest kõvakattega vaid 0,4km. Riigiteid hooldab Valga Teedevalitsus.

Valda läbib Tartu-Valga raudteeliin 12km ulatuses. Pukas asub raudteejaam ja Aakres peatus linnalähisrongidele. Töötajaid on Puka jaamas 8, kes tegelevad rongide liikluse ja vagunite laadimise korraldamisega. Raudtee leiab kasutamist peamiselt väljaveoks, ligikaudu 300 vagunit aastas. Välja veetakse peamiselt paberipuitu.

Vallas asub üks registreeritud väikelaevade sadam Põrja Porijärvel

1.8.1 Telefoniside

Üldkasutatavat telefoniside võrku haldab AS Eesti Telefon. Kõikidele abonementidele on tagatud automaatne väljumine kaugsidevõrku.

Telefoniseerituse tase on vallas üks kõrgemaid võrreldes teiste valdadega -15,1 telefoni 100 elaniku kohta. Telefonijaamad on

Aakres 150 ja Pukas 400 numbriga. Vallas on telefoniside parem keskustes- Puka alevikus ja Aakre ning Kuigatsi külas. Osades kaugemates külades puudub telefon.

Probleemiks on side halb kvaliteet ja ühendusliinide kulumine. Vajalik oleks digitaalside väljaarendamine. See annaks maainimesele kodus arvutiga töötamise võimaluse.

Avanenud on võimalus raadiotelefoni kasutamiseks, sest 1996.a alguses valmis Valgjärve RAS-1000 tugijaam. RAS 1000 puhul on abonent keskjaamaga ühenduses raadioside abil. Vallas on kasutusel 3 taolist telefoni.

Vallas töötab Radiolinja GSM võrk. Osalise leviga on EMT NMT ja EMT GSM võrk. Peale EMT poolt lubatud masti paigaldamist peaks kogu vald olema kaetud mobiiltelefoni võrguga.

1.8.2 Sideteenused

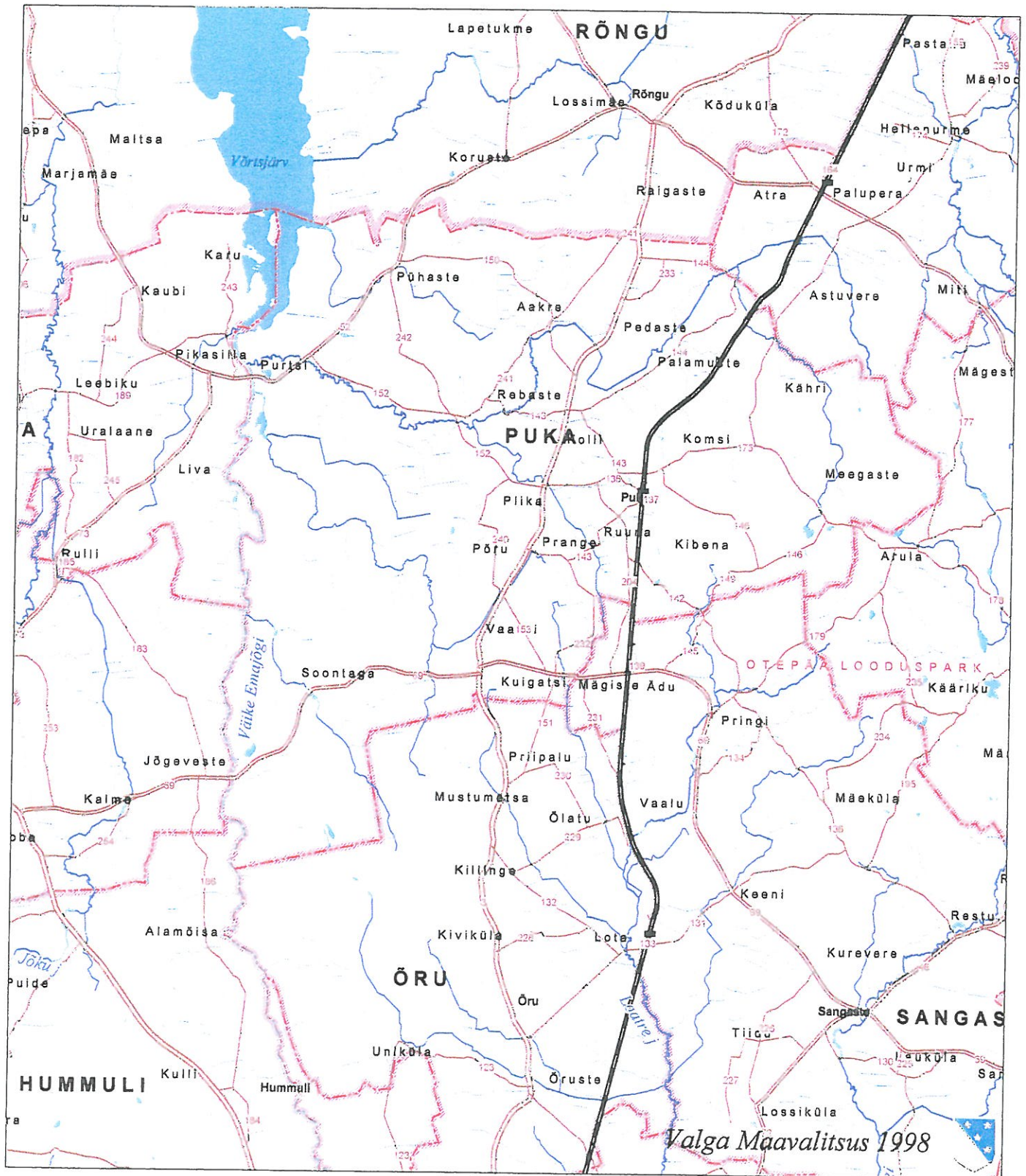
Vallas on kaks postkontorit:

Puka Sidejaoskond	67201,
Aakre Sidejaoskond	67202

Puka vald

Teed

M 1:150000

1.8.3 Elektrivõrk

Valla elektrivarustuse toitealajaam asub väljaspool valda Rõngus. Valla territooriumi läbivad kandevõrgu 330kV ülekandeliin Rõngu-Villemsilla suunal ja 110kV ülekandeliin Rõngu-Pikasilla suunal. Jaotusvõrgu moodustavad 10 kV liin Rõngu-Puka-Arula suunal ja 15kV liinid Rõngu-Jõgeveste ning Rõngu Pikasilla suunal ja enamuses madalpinge s.o. 0,4 kV õhuliinid.

Elektrisüsteem kuulub Eesti Energia Lõuna Elektrivõrkude piirkonda ja liine teenindab Valga Elektrivõrk. Müüki teostab samuti Valga Elektrivõrk.

Tarbimises on toimunud muutused, tarbimise kasv on kandunud uutesse piirkondadesse (talud, väiketööstus), kus ei ole sellega liinide ehitamisel arvestatud. Voolukõikumised raskendavad ettevõtlusega tegelemist. Kohati on pingelangud väga suured, kuna olemasolevad madalpingeliinid on pikad, väikese ristlõikega, samuti ei vasta trafode võimsus ja nende asukohad uutele väljakujunenud vajadustele.

Talude elektrivarustuse muutmine piisavaks ja elektrienergia kvaliteedi tagamine kõigile tarbijatele maapiirkonnas nõuab märgatavat madalpinge jaotusvõrgu moderniseerimist ja tugevdamist. Vallas on veel 2 talu, kus puudub elekter.

1.9 Elamu- ja kommunaalmajandus

Vallas puuduvad andmed elamufondi osas, millise moodustavad individuaalelamud

1.9.1 Elamufond

Elamufond hõlmab põhiliselt endiste majandite poolt ehitatud ning hiljem erastatud elamuid.

Sektsioon ja ridaelamuid on kokku 19. Pukas 9 maja 132 korteriga, Kuigatsis 2 maja 16 korteriga, Aakres 4 maja 36 korteriga ja üks ridaelamu 12 korteriga ning Komsil 2 maja 20 korteriga ja üks ridaelamu 10 korteriga. Tüüpprojektide alusel ehitatud ühepereelamuid on 17. Kaks kaheksakorterilist maja, mis on ehitatud 1966.a., on muutunud elamiskõlbmatuteks.

Kokku elab loetletud elamutes 556 elanikku, mis moodustab ühe neljandiku valla elanikest. Erastatud on ca 95% korteritest.

Korteriühistud on visad tekkima, loodud on üks ühistu Pukas. Elamumajandust vallas korraldab elamumajanduse osakond.

1.9.2 Katlamajad

Valla omanduses on kaks katlamaja. Keskküttesüsteeme kasutavad Pukas põhiliselt tihehoonestusega alade korruselamud. Puka katlamaja teenindab aleviku seksioonelamuid, koolimaja jt. kasutusel on katlad *Bratsk 1* ja köetakse kivisöega. Korteriühistu seksioonelamule on paigaldatud autonoomne küttesüsteem.

Kolme maja (endised mööblivabriku majad) kütab AS Valga Gomab Mööbel.

Aakre katlamaja kütab algkool-lasteaeda, klubi ja ühte 8-korteriga maja. Katlamajas on kasutusel katlad *Kiviõli-50* ja *E1/9*. Kütteks on puit, kuid ühte katelt köetakse põlevkivi õliga.

Kuigatsi Kooli katlamaja on ümberehitatud kohalikule küttele. Kütteks kasutatakse tükkturvast.

1.9.3 Veevärk, kanalisatsioon ja puhastusseadmed

Devoni põhjaveeladestu vesi paikneb 100..120m sügavusel. Elanikkond tarbib valdavalt maapinnalähedast põhjavett 3...15m sügavustest kaevudest. Asulad ja tootmiskeskused tarbivad vett 110..180m sügavustest puurkaevudest devoni veeladestust. Puuduseks on vee kõrge rauasisaldus. Valla puurkaevude nimekiri on toodud lisas 2.

Kanalisatsioon ja veevarustus on väljaehitatud Pukas, Aakres ja Kuigatsis. Torustikud on vananenud. Joogivee kvaliteet ei ole hea, vajalik on paigaldada veefiltrid.

Kõik kasutatavad puhastusseadmed on töökorras (kaart: Puka vald. Keskkond, lk. 30). Aakres valmisid puhastusseadmed eelmisel aastal. Puhastusseadmete nimekiri ja andmed on toodud tabelis 15.

Tabel 15. Puhastusseadmed vallas.

Valdaja	Asukoht	Puhasti tüüp	Järel- puhasti	Võimsus BHT5/d	Ekspl aasta	Eesvool
AS Valga Gomab Mööbel	Puka alevik	BIO-50	2BT-400	18	1974	Puka o.
ÜT BOS	Ruuna	2XBIO-25	2BT-1560	18	1981	Puka o.
Puka vald	Komsi	2BT-2300	-	7	1977	Purtsi j.
Puka vald	Aakre	OXYD-90	1BT-3000	9,8	1997	Purtsi j.
Puka vald	Puka	OXYD-90	4BT-5430	44	1975	Puka o.

Reostuse vähenemise tõttu on olnud võimalik kõik puhastusseadmed viia üle biotiikide süsteemile. Lähiaastatel vajavad puhastamist Komsi, Pukamõisa ja AS Valga Gomab Mööbel kasutatavad biotiigid.

1.9.4 Prügimajandus

Puka vallas on kaks prügimäge (kaart: Puka vald. Keskkond, lk.30). Prügimäed asuvad Aakres Vennarul ja Ruunal, mis asub 1,5km kaugusel Puka alevikust. Aakre prügimäel toimub prügi matmine üks kord aastas. Prügivedu teostab valla ettevõtte.

Puka vald

Keskkond

M 1:150000

Leppemärgid

- ▲ Kasutatav prügila
- ▲ Suletud prügila
- ▲ Rekultiveeritud prügila
- Puhastusseadmed

1.10 Ettevõtlus

Peamiseks valdkonnaks on puidutööstus. AS Valga Gomab Mööbel Puka tsehh, AS Setaria.

1.10.1 Teenindus ja kaubandus

Kaubandus (jaekaubandus) on enam arenenud valdkond vallas. Suuremates asulates on kõigis kauplused, Puka alevikus koguni 13 kauplust. Kokku on vallas ca 20 kauplust. Elukondlik teenindus on peamiselt Pukas, kus on saun, juuksur, maniküür, õmbleja. Aakres töötab juuksur. Pankadel pole filiaale vallas.

Vallas töötab kaks bensiinijaama: AS *Marko Moora R-jaamad* Puka teeristis ja AS *Techne* Komsil. Viimane müüb lisaks ehitusmaterjale, põllutööriistade varuosi, väetisi ja teeb tehnilist hooldust ja remonti põllumajandustehnikale.

AS *A ja A -1* on baar Aakres muid toitlustamis- ega ka majutus-teenuseid pole.

Turismi alal läbimõeldud tegevus hetkel puudub. Vaid kaks talu pakuvad puhke- ja turismiteenust- Meegaste talu ja Kaariku talu Kuigatsis, viimane pakub veel ratsutamise võimalust.

1.10.2 Põllumajandus

Haritavat maad vallas on 5767ha. Sellest on kasutusel 2443ha ehk 42%. Põllumaad on raskelt haritavad, kuna paiknevad suurte kalletega künklikul maastikul. Orumäe kandis kalded üle 10%. Mulla-viljakus on samuti alla maakonna keskmist, olles vallas keskmiselt 39 hindepunkti. Kokku on vallas 101 talunikku ja 5 ettevõtjat.

Suuremad põllumajandusettevõtted Aakres on AS U.P.F., FIE Aare Kruusamäe OÜ *Loosu*, kõik tegelevad nii piimakarja- kui ka tera-viljakasvatusega. Lisaks neile töötavad Aakre Taluselts ning Punga ja Kuusiku seakasvatustalud, kuid mõlemad on võlgades.

Pukas moodustati põllumajandusreformi käigus Puka PT, Kuigatsi Taluühistu, Sirje Maraniku Veisekasvatustalu, Orumäe Taluselts ja Pukamõisa seakasvatustalu. Viimane on tegutsemise lõpetanud.

Enamus ettevõtteid elavad praegu ressursi arvelt, mis on saadud reformi käigus. Toimetulevaid talusid on vallas ca 10, nad tegelevad peamiselt teravilja ja loomakasvatusega.

1.10.3 Metsamajandus

Valla üks rikkusi on mets. Metsa üldpindala on 10 375ha, millest 5062ha on riigimets. Riigimetsad on koraldatud 1996.aastal 1940.a piires, kuid on veel katastrisse kandmata.

Metsamajandamisega tegelevad vallas kaks metskonda. Aakre metskond, mis loodi 1996.a. Aakre, Pikasilla ja Tõrva metskondade ühendamisel ja Otepää Metskond-Looduspark.

Suurim metsade valdaja on Aakre metskond. Kuigi vallas on riigimetsamaid 26% jääb metsatulu vallas saamata. Metsaoksjonitel on tugevad väliskapitaliga metsavarumisfirmad tõrjunud kohalikud töötlejad kui nõrgemad välja.

Erametsade korraldamine jääb maareformi üldisest tempost maha. Enamus erametsaomanikest tegeleb vaid metsa raiega kui tulusama poolega metsade majandamisel. Ainsana vallas tegeleb Männiku talu Purtsi külas metsaistikute kasvatamisega müügiks.

1.11 Koostöö ja sõprussidemed

Koos Otepää linna ja Pühajärve ning Palupera vallaga antakse välja piirkonna ajalehte *Otepää Teataja*.